

ENTRE**COMP**EDU

Module 3: Evaluatie

Ga Dieper 3.1 Hoe de vaardigheid om opportuniteiten op te merken ontwikkelen (observatie)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EntreCompEdu is co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Inhoud

Ga Dieper 3.1

Hoe de vaardigheid om opportuniteiten op te merken ontwikkelen (observatie)

3

Traag kijken.....4

Praktische strategieën om observatievaardigheid aan te moedigen
(opportuniteiten opmerken).....6

Hoe de vaardigheid om opportuniteiten op te merken ontwikkelen (observatie)

Leonardo da Vinci geloofde dat om de aard van een probleem te begrijpen, je het eerst moest herstructureren om het op verschillende manieren te bekijken. Hij noemde deze denkstrategie saper vedere of "weten hoe je moet zien."¹ Jammer genoeg zien wij als mensen vaak wat we willen zien.

Da Vinci zag het belang in van te tekenen wat hij zag. Tekenen kan onze geest helpen te focussen. Ewan McIntosh raadde tekenen aan als een manier om leerlingen aan te moedigen om details te zien. Hij haalde het voorbeeld aan van een school die haar gebouwen wilde herontwerpen en haar leerlingen op pad stuurde met een tekenblok. De leerlingen kwamen met betere ideeën voor de architecten dan wanneer ze gewoon rondliepen. Zo viel hen bv. op dat lockers van sommige leerlingen er uit zagen alsof ze gesloten waren, terwijl ze het niet konden opbrengen ze af te sluiten en ze gewoon open stonden. De leerlingen beschreven dit als "flocking". Het viel hen ook op dat de opengeklapte laptops oogcontact met leerlingen verhinderde.²

¹ Michalko, M. (2001) Cracking Creativity, Ten Speed Press, p.19.

² McIntosh, E. (2015) How to come up with great ideas and actually make them happen, NoTosh Publishing, p.88.

Japanners noemen deze nauwgezette observatie Genchi Genbutsu, wat letterlijk "ga buiten zelf kijken" betekent. Yuji Yokoya, een Japanse hoofdingenieur die voor Toyota werkte, kreeg de opdracht om de Sienna-auto te herontwerpen voor de Noord-Amerikaanse markt. Yokoya bracht Genchi Genbutsu in de praktijk door met een eerder model door alle 50 Amerikaanse staten, Canada en Mexico te rijden.³ Dit stelde hem in staat om kennis over de auto op te bouwen en te bekijken hoe hij aangepast moest worden aan het andere terrein. Het was echter een klein detail in het ontwerp dat de auto succesvol maakte. In Japan eten mensen zelden in hun auto, terwijl dit in Noord-Amerika wel gebeurt. En dus plaatste Yokoya 14 bekerhouders en een uitklapbaar tafeltje om een Big Mac en frietjes op te leggen in het Siena model van 2004, dat een bestseller werd. Genchi Genbutsu is zowel een mentale oefening als een fysieke handeling. Het gaat er om een sterk empathische instelling te hebben om het standpunt van anderen te bekijken.

Traag kijken

In haar boek *Traag Kijken*, pleit Shari Tishman (2018) op overtuigende wijze voor het vertragen van de manier waarop we kijken in een tijdperk waar we dingen scannen zonder nadenken en de informatie die aan de oppervlakte ligt, registreren. Traag, doelbewust en zorgvuldig kijken is een vaardigheid die kan aangeleerd worden.

Je zou bijvoorbeeld aan leerlingen een afbeelding of voorwerp kunnen tonen en hen vragen om een lijstje te maken van alles wat ze zien. Alhoewel het objectief gezien onmogelijk is om "alles, overal" te zien, zullen goede observeerders proberen om zo veel mogelijk details op te merken.

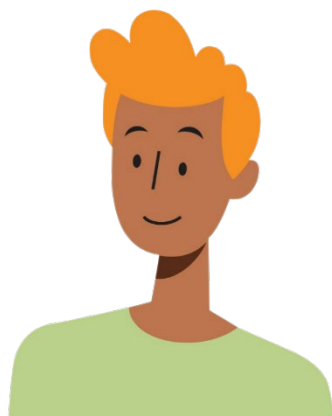
---

³ https://www.slideshare.net/emiliano_soldi/bridging-the-gap-how-to-empathize-with-businessand-in-the-meanwhile-create-the-right-products

Leerlingen betrekken bij Traag Kijken heeft veel weg van je klas even in time-out zetten. In de context van lessen kunst bijvoorbeeld geeft dat dan een proces van detail tot detail ontleden van een enkele afbeelding of artistiek voorwerp met je leerlingen. Het is interessant dat opleiders die Traag Kijken gebruiken in galerijen en musea, niet veel informatie over de schilderijen of voorwerpen met hun leerlingen delen. Leerlingen worden weggehouden van de naam van het schilderij om te kunnen focussen op bv. kleur, scene, schaal, medium.

Door observatievaardigheid toe te passen in een spectrum van contexten, worden leerlingen beter voorbereid op het opmerken van ondernemersopportunities. In hun domein, moeten ondernemers snel beslissingen kunnen nemen, maar zij moeten ook accuraat kunnen observeren. Psychologen praten over de noodzaak van een "snelle" en "trage" geest – de eerste wordt gekarakteriseerd door snelle, intuïtieve, automatische oordelen en de tweede eerder door intentionele, nauwgezetere gedachten. Leren observeren gaat verder dan gewoon kijken en dingen proberen te zien die je anders makkelijk zou missen.

Praktische strategieën om observatievaardigheid aan te moedigen (opportuniteiten opmerken)

- Verdeel de leerlingen in groepen en duid iemand aan om nota te nemen. Toon de leerlingen een afbeelding of voorwerp en vraag de groepen om in 1 minuut max. 10 woorden te bedenken die beschrijven wat ze zien. Vergelijk de resultaten van de groepen. Heeft iemand iets gemist? Herhaal de taak opnieuw een minuut.
- Vraag de leerlingen om een dagboek of notaboek bij te houden – grote uitvinders in het verleden deden dat ook.
- Gebruik Zien Denken Afvragen en andere denkrouines.
- Gebruik Powerpoint om verschillende delen van een afbeelding zoals een legpuzzel te knippen en te plakken. Laat een stukje per keer zien en nodig de leerlingen uit om commentaar te geven. Bouw geleidelijk een discussie op – zijn de ideeën over de afbeelding veranderd? Een alternatief idee is om een afbeelding in stukken te knippen en elke groep een stukje te geven. Elke groep bespreekt en beschrijft dan aan de anderen wat ze zien.
- Spring in een afbeelding. Nodig leerlingen uit om in een afbeelding te springen en ze van binnenuit te bekijken. Wat horen ze? Ruiken? Voelen? Zien?
- Vraag leerlingen om te gaan "mensen kijken" in een veilige omgeving (bv. de speelplaats). In Edgar Allan Poe's kortverhaal The Man of the Crowd, merkt de naamloze verteller kleine eigenaardigheden op bij iedereen die voorbijkomt, terwijl hij alleen in een koffiobar zit. Zo ziet hij bijvoorbeeld bij één man dat zijn oor een beetje uitsteekt en leidt hij daaruit af dat het en bediende moet zijn en zijn oor uitsteekt omdat hij er al jarenlang een pen achter stopt.

